

Ex/SANS/PG/3.3C/2025

MASTER OF ARTS EXAMINATION, 2025

(2nd Year, 1st Semester)

SANSKRIT (EVENING)

COURSE : XIII/C

[PRINCIPLES OF UPANIṢADS]

Time : Two Hours

Full Marks : 30

The figures in the margin indicate full marks.

विभाग : – क

1. शांकरभाष्यमवलम्ब्य देवभाषया व्याख्या कार्या। 5
[देवनागरी लिपिमाश्रित्य]

(a) अविद्यायामन्तरे वर्तमानाः स्वयं धीराः पण्डितमन्यमानाः।
जङ्घन्यमानाः परियन्ति मूढा अन्धेनैव नीयमाना यथान्धाः॥

अथवा

(b) समाने वृक्षे पुरुषो निमग्नो
अनीशया शोचति मुह्यमानः।
जुष्टं यदा पश्यत्यन्यमीश-
मस्य महिमानमिति वीतशोकः॥

SANS-1330

[Turn Over]

(2)

2. अधःप्रदत्तेषु प्रश्नेषु यथेच्छं द्वयोः समाधानं देयम्। 5×2=10

- (a) मुण्डकोपनिषदि जीवन्मुक्तितत्त्वस्य सूत्रं कुत्र प्राप्यते? जीवन्मुक्तस्य स्वरूपं च मुण्डकोपनिषदमनुसृत्य वर्णयताम्।
- (b) मुण्डकोपनिषदनुसारमक्षरस्य योनिरूपत्वं विचारयताम्।
- (c) मुण्डकोपनिषदमनुसृत्य कर्मानुष्ठानस्योपयोगित्वं व्याख्यायताम्।

विभाग : - ख

3. शांकरभाष्यमवलम्ब्य देवभाषया व्याख्या कार्या। [देवनागरीं लिपिमाश्रित्य] 5

- (a) व्रात्यस्त्वं प्राणैक ऋषिरत्ता विश्वस्य सत्पतिः।

वयमाद्यस्य दातारः पिता त्वं मातरिश्च नः॥

अथवा

- (b) इन्द्रस्त्वं प्राण तेजसा रुद्रोऽसि परिरक्षिता।

त्वमन्तरिक्षे चरसि सूर्यस्त्वं ज्योतिषां पतिः॥

(3)

4. अधःप्रदत्तेषु प्रश्नेषु यथेच्छं द्वयोः समाधानं देयम्। 5×2=10

- (a) प्रश्नोपनिषदः प्रथम-प्रश्नानुसारं प्राणस्वरूपं विव्रियताम्।
- (b) स्वप्नसुषुप्तयोः स्वरूपं प्रश्नोपनिषदः चतुर्थ-प्रश्नानुसारं वर्णयताम्।
- (c) पञ्चप्राणानामध्यात्मस्वरूपाणि प्रश्नोपनिषदमनुसृत्य लिख्यन्ताम्।

★ ★ ★